

Комисијата за жалби при Советот за етика во медиумите на Македонија (СЕММ), на седницата одржана на 30 септември 2021 година, врз основа на примена жалба од „Хелсиншки комитет за човекови права“, го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

Текстот на интернет – порталот „Лидер.мк“, насловен „(Фото) Грозоморни слики од црквата Св.Ѓорѓија: Член на ЛГБТ заедницата се исмева со религијата!“, отстапува од професионалните и етички стандарди.

ЖАЛБА

До извршната канцеларија на Советот за етика во медиумите на Македонија, на 29 септември 2021 година, граѓанското здружение „Хелсиншки комитет за човекови права“, поднесе жалба за текстот со наслов „(Фото) Грозоморни слики од црквата Св.Ѓорѓија: Член на ЛГБТ заедницата се исмева со религијата!“, објавен на 29 септември 2021 година на интернет – порталот „Лидер.мк“ (www.lider.mk).

Во поднесена претставка се наведува дека текстот содржи говор на омраза, дискриминација, мешање на факти и мислење, вест и коментар, пристрасност и неурамнотеженост во информирањето, односно дека Кодексот на новинарите е прекршен во членовите 10 и 13.

ОДГОВОР НА МЕДИУМОТ

Извршната канцеларија на СЕММ, во согласност со членот 14 од Правилникот за работа на Комисијата за жалби, по приемот и разгледување на жалбата, стапи во контакт со интернет – порталот „Лидер.мк“ и побара да се изјасни по однос на наводите на жалбата. Медиумот не одговори на наводите на жалителот.

МИСЛЕЊЕ НА КОМИСИЈАТА ЗА ЖАЛБИ

Комисијата за жалби утврди дека жалбата е **ОСНОВАНА** и со мнозинство гласови оцени дека во текстот е прекршен членот 10 од Кодексот на новинарите на Македонија.

Член 10: „Новинарот нема свесно да создава ниту преработува информации што ги загрозуваат човековите права или слободи, нема да говори со јазикот на омразата и нема да поттикнува на насилство и дискриминација по која било основа (национална, верска, расна, полова, социјална, јазична, сексуална ориентација, политичка...)“

*При изготвувањето на мислењето, Комисијата за жалби констатираше дека интернет – порталот „Лидер.мк“ не е член на Советот за етика во медиумите и на регистарот на професионални онлајн медиуми.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ НА ОДЛУКАТА

На седницата на 30 септември 2021 година, членовите на Комисијата за жалби ги разгледаа наводите на жалителот и извршија увид во спорната содржина.

Комисијата, најнапред, утврди дека се работи за текст кој пренесува информации за случај кој предизвика многу контроверзи и силни реакции во јавноста. Предмет на новинарска опсервација е британски државјанин, кој во експлицитни пози и со провокативна облека се фотографирал во и пред црквата Св.Горѓија во Скопје.

Без да навлегува во оправданоста и мотивите на таквата постапка на британскиот државјанин, став на Комисијата за жалби е дека порталот „Лидер.мк“ имал право да ја пренесе информацијата и да даде свој вредносен суд и согледување на настанот. Македонија е религиозна заедница, во која ваквите експлицитни фотографии направени во верски објект несомнено можат да предизвикаат револт и незадоволство и да бидат доживевани како исмевање или навреда на религијата. Слободата на говорот е неприкосновена и секако, дека го вклучува и правото на новинарите да информираат за постапки, кои можат да задираат во верските чувства на граѓаните. Но, во исто време став на Комисијата е дека таквото право не е неограничено, ако новинарското известување, како во случајов, загрози некоја друга заедница.

Во рамките на текстот се поставени три фотографии на британскиот државјанин, преземени од неговиот твитер профил. Во продолжение, медиумот пренесува и статус на корисник на социјалната мрежа Инстаграм, во кој се искажува незадоволство од постапката на британскиот државјанин. Комисијата во статусот препозна елементи кои се граничат со говорот на омраза и се во насока на поттикнување насилство и дискриминација врз основа на сексуална ориентација:

„Јавно ги повикувам надлежните да го најдат умоболниов и да пишат тужба и казна, а доколку тие не го направат тоа редно време е да си ја преземеме работата во свои раце!“

Став на Комисијата е дека медиумите се одговорни и за искажаното на социјалните мрежи, зашто со нивното објавување, таквите содржини добиваат јавност и затоа, не ги ослободуваат од одговорност. Медиумите мораат внимателно да проценат какви содржини пренесуваат и дали тие можат да предизвикаат негативни ефекти и да загрозат одредени ранливи и маргинализирани групи. Токму таков приод користи авторот на оспорениот текстот. Тој преку индивидуален случај се обидува да генерализира и стереотипизира, а непримерното однесување на еден поединец го поистоветува со цела ЛГБТИ популација. Онлајн медиумите не смеат да ги поистоветуваат активностите, ставовите или дејствувањето на поединци кои припаѓаат на одредена група со целата група. Таквиот новинарски пристап несомнено е во насока на стигматизирање, наметнување предрасуди и поттикнување нетрпеливост врз основа на сексуална ориентација и се коси со **членот 10** од Кодексот на новинарите.

Таквата отстапка е особено се издвојува во насловот од текстот, кој е предимензиониран и со очигледна тенденција да се нагласи ЛГБТ заедницата:

„Грозоморни слики од црквата Св.Ѓорѓија: Член на ЛГБТ заедницата се исмева со религијата!“

Медиумот и новинарот не треба да објавуваат материјал (информација, слика, мислење, коментар), кој има за цел да шири непријателство или омраза, или ако постои голема веројатност дека објавениот материјал ќе предизвика непријателство или омраза спрема некого поради неговата раса, етничка припадност, пол, вера, политичка припадност, сексуална ориентација, физички недостаток итн.

При одлучувањето, Комисијата ја зеде предвид и:

* Препораката CM/Rec(2010)5 на Комитетот на министри на Советот на Европа до земјите-членки во врска со мерките за борба против дискриминацијата врз основа на сексуална ориентација и родов идентитет. Во точката Б. од препораката, посветена на говорот на омраза се вели: „Државите членки е неопходно да преземат мерки за борба против сите видови на изразување во медиумите и на интернет за кои може да се добие впечаток дека го предизвикуваат ефектот на поттикнување, ширење и промовирање на омраза и други видови на дискриминација против лезбејки, геј, бисексуалци и трансродови лица“.

* * *

Во согласност со наведеното, Комисијата одлучи како што е погоре наведено.

Во работата на Комисијата учествуваа членовите Мирче Адамчевски, Сефер Тахири, Мери Јордановска, Теофил Блажевски, Лилјана Пецова Илиеска, Ердџан Ахмет и Димитар Мицев.

Со почит,
Совет за етика во медиумите на Македонија

Претседател на Комисијата за жалби
Мирче Адамчевски

